

ПРИРОДНИЧІ ДИСЦИПЛІНИ В РЕАЛІЯХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито важливість наукових матеріалів учасників міжнародної науково-практичної конференції „Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школах” (XXI Каришинські читання) для реформування української освіти на сучасному етапі, зокрема, пов’язаних із теоретичним та методичним забезпеченням професійного розвитку особистості вчителя природничих дисциплін.

Марина ГРИНЬОВА

Декан природничого факультету, завідувач кафедри, педагогічної майстерності та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, доктор педагогічних наук, професор.

Наголошено на позачасовій цінності теоретичного і практичного внеску видатного вченого А.П. Каришина у вирішення проблем ефективної підготовки учителя-природника, спадщина якого потребує систематичного полі дисциплінарного вивчення.

Ключові слова: наукові зібрання, науково-практична конференція, середня та вища школи, методика навчання природничих дисциплін, професійний розвиток особистості вчителя.

Галина СОРОКІНА

Доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, кандидат педагогічних наук.

Традиційно 29-30 травня 2014 року відбулася Міжнародна науково-практична конференція „Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі” (XXI Каришинські читання) на базі кафедри педагогічної майстерності та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, яку очолює доктор педагогічних наук, проф. М.В. Гриньова. Організатори проведення заходу мали за мету здійснення комплексного наукового розгляду сучасного стану, аналізу та узагаль-

нення нових теоретичних і прикладних підходів навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі та сприяння розвитку природничих наук в Україні та за її межами.

Співорганізаторами наукового зібрання виступила низка установ та організацій, серед яких слід відзначити Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Інститут проблем виховання НАПН України, Міжнародну академію педагогічної освіти, Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України та ін. У роботі конференції взяли участь науковці, викладачі, вчителі, сту-

денти та учні з різних регіонів України (Полтава, Глухів, Вінниця Дрогобич, Житомир, Запоріжжя Івано-Франківськ, Київ, Кременчук Луганськ, Львів, Мелітополь Рівне, Харків, Хмельницький), були представники навчальних та наукових закладів Російської Федерації (Новосибірськ, Сиктивкар). Республіки Беларусь (Борисів), Польщі (Краків). Загальна кількість учасників конференції склала близько 200 осіб.

XXI Міжнародна науково-практична конференція розпочалася урочистим відкриттям меморіальної дошки кандидату біологічних наук Ростиславу Ганжі. Ботанік, засновник Наукового гербарію кафедри ботаніки (10000 одиниць наукового та 1000 одиниць навчального гербарію), внесеного до міжнародного реєстру, Р. Ганжа багато років пропрацював викладачем на природничому факультеті. Його наукові дослідження мали велике значення для мікології та лісгосподарства. Природничому факультету від дружини вченого Н.К. Ганжі вручено подарунок – особиста колекція мінералів Р. Ганжі.

Відкриття пленарного засідання конференції у малій актовій залі університету відбулося згідно з мистецькими традиціями факультету. З вітальним словом до учасників наукового зібрання звернулася проректор із наукової роботи університету, д.п.н., проф. Л.М. Кравченко, яка зазначила, що професійна підготовка вчителя природничих дисциплін – одна із

Почесні гості XXI Каришинських читань. Марина Гриньова – у першому ряду, 5-а зліва

Вручення особистої колекції мінералів Р. Ганжі кафедрі ботаніки природничого факультету ПНПУ імені В.Г. Короленка

Пленарне засідання міжнародної науково-практичної конференції „Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі”

найбільш важливих ланок сучасної педагогіки, наголосила на великому потенціалі спадщини А.П. Каришина в розбудові природничої освіти.

Шляхом обміну думками під час пленарного засідання були підняті важливі питання: осмислення та використання досвіду відомих науковців у навчанні природничих дисциплін, теорії та методики навчання хімії у вищих та загальноосвітніх навчальних закладах, методичні аспекти вивчення біології людини і тварин, здоров'я людини в освітніх закладах, напрямки розвитку сучасної екологічної освіти, їх перспективність, методика організації різних форм навчання природничих дисциплін, оптимізація науково-дослідницької діяльності та використання інноваційних технологій у практиці освітніх закладів.

Широкого обговорення набув виступ В.Р. Льченко, д.п.н., проф., академіка НАПН України, зав. лабораторії інтеграції змісту освіти Інституту педагогіки НАПН України, яка наголосила, що сучасна система освіти повинна бути спрямована на формування інтелектуально розвиненої особистості з цілісним уявленням картини світу та розумінням причинно-наслідкових зв'язків у ньому, що зумовлює необхідність переходу до концепції інтегрованого навчання, яке базується на дотриманні принципу вікової доцільності змісту навчального матеріалу, сприяє розвитку творчого мислення учнів, забезпечує узагальнення та систематизацію

знань, сприяє оптимізації навчально-пізнавальної діяльності.

На конференції також прозвучали ґрунтовні виступи В.Д. Орлова, д.х.н., проф., зав. кафедри органічної хімії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Г.С. Ткачук, к.т.н., доц., зав. кафедри хімії Хмельницького національного університету, Н.І. Білик, к.п.н., проф. Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського, С.М. Куліша, к.істор.н., доц. Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Т.Є. Рожнової, к.п.н., зав. Центру післядипломної освіти та довузівської підготовки Житомирського державного університету імені Івана Франка, Ю.Д. Бойчук, д.п.н., проф., зав. кафедри здоров'я людини та корекційної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, О.О. Нікітіної, к.економ.н., зав. лабораторією ФДНУ „Інститут педагогічних досліджень обдарованості дитини” РАО та ін.

Цінним здобутком є результати наукового дослідження кафедри географії та краєзнавства „Організація природничої освіти в попередниках ПНПУ імені В.Г. Короленка”, представленого Л.М. Булавою, к.географ.н., проф., зав. кафедри географії та краєзнавства Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Зацікавив учасників конференції виступ О.І. Цебржинського, д.б.н., проф., зав. кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, у якій розкривалися проблеми взаємозв'язку здоров'я та творчості особистості на генетичному, фізіологічному та соціальному рівнях.

Каришинські читання у ретроспективі представила у презентації Л.В. Малаканова, к.п.н., доц. Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Активну участь у обговоренні проблематики науково-практичної конференції взяли студенти. На пленарному засіданні представили результати наукових робіт студентки природничого факультету: К.В. Мастюх, яка отримала диплом I ступеня у Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом „Менеджмент” з науковою роботою „Зелений туризм для всіх” (наук. керівник проф. М.В. Гриньова) та А.О. Біленко – диплом III ступеня у Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом „Менеджмент” з науковою роботою „Беремо приклад з лідерів – депутатів Полтавського місцевого самоврядування” (наук. керівник проф. М.В. Гриньова).

Учасники конференції також прийняли участь у церемонії нагородження найкращих студентів та викладачів факультету

„Гордість природничого”, серед почесних гостей заходу були представники органів державної влади та місцевого самоврядування О.А. Деркач, А.В. Бардінов, О.М. Ромас, С.М. Шевчук.

Під час конференції працювала виставка педагогічної літератури.

Перед початком секційних засідань учасники конференції взяли участь у екскурсії Ботанічним садом Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, яку провела директор саду А.С. Дзюбаненко. Природничим факультетом ініціюється наукова спрямованість Ботанічного саду –

Лауреати церемонії „Гордість природничого”

Екскурсію Ботанічним садом Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка проводить А.С. Дзюбаненко

полігону для відкриття нових спеціальностей: біологія, екологія, дендрологія, природознавство, основи аграрного виробництва. Матеріальною базою для їх функціонування є відкриття музею „Українського садівництва і квітникарства під відкритим небом”, Зеленого класу, рокарію, синергарію, дендропарку, гербарної, створення нових колекцій рослин в закритому і відкритому ґрунті.

Колекції Ботанічного саду ПНПУ імені В.Г. Короленка

Покладання квітів до могили А.П. Каришина

На секціях значна увага приділялася визначенню головних ознак новітніх педагогічних технологій у професійній підготовці учителів природничих дисциплін, впровадженню в освітню практику аксіологічних і технологічних аспектів педагогічної спадщини А.П. Каришина. Широкого обговорення набули питання забезпечення інституалізації підготовки вчителів основ здоров'я в педагогічних вищих навчальних закладах України та видання освітньо-професійної програми підготовки за напрямом „Здоров'я людини”.

Учасники засідань дійшли висновку, що специфіка природничих дисциплін, об'єднаних не лише предметом вивчення – природою, а й спільними прийомами опанування предметним змістом, практичними вміннями зумовлює розширення у навчальній діяльності міжпредметних зв'язків.

Особливою продуктивністю, зацікавленістю та активністю вирізнялася робота другого дня конференції, яка розпочалася з традиційного покладання квітів до могили А.П. Каришина – легендарного декана природничого факультету, відомого ученого хіміка-органіка.

В межах конференції відбувся семінар „Сучасні технології викладання природничих дисциплін” на базі Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату I-III ступенів „Колегіум мистецтв у Опішні” імені Василя Григоровича Кричевського

(с. Опішня Зінківського району Полтавської обл.). Під час дискусії особлива увага приділялася питанням оптимізації науково-дослідницької діяльності учнів та студентів.

Гостей зустрічала директор освітнього закладу Л.М. Овчаренко. Колегіум мистецтв – перший і єдиний в Україні спеціалізований навчальний мистецький заклад подібного типу, у якому постійно організуються численні районні, обласні та всеукраїнські конференції і семінари. Виставки творчих робіт, презентації та майстер-класи відвідують жителі Полтавщини та інших регіонів України.

Доповіді працівників колегіуму дозволили більш детально ознайомитися зі специфікою організації навчально-виховного процесу закладу, з умовами навчання, педагогічного супроводу, що забезпечують високий рівень освіти, адаптацію учнівської молоді до сучасного світу. Справили враження творчі наукові роботи учнів.

Піднесення серед присутніх зустріли майстер-класи, проведені викладачами колегіуму.

Учасники конференції також мали можливість переглянути експозиції Національного музею-заповідника українського гончарства у Опішному. Екскурсію під відкритим небом та залами музею провела Л. Гавриш, випускниця ПНПУ імені В.Г. Короленка. Також учасники конференції з метою вивчення народних

звичаїв України взяли активну участь у обряді-постановці Музею українського весілля (с. Великі Будища Диканського району Полтавської обл.).

Конференція виявила низку найактуальніших проблем стану та реформування української освіти на сучасному етапі, зокрема, пов'язаних із теоретичним та методичним забезпеченням професійного розвитку особистості вчителя природничих дисциплін. Безперечно позачасову цінність являє теоретичний і практичний внесок видатного вченого

Знайомство із Колегіумом мистецтв у Опішні імені Василя Григоровича Кричевського

А.П. Каришина у вирішення проблем ефективної підготовки учителя-природника. Спадщина вченого-педагога зі світовим ім'ям потребує систематичного полідисциплінарного вивчення.

За підсумками обговорення піднятих проблем на Міжнародній науково-практичній конференції був ухвалений підсумковий документ, опубліковані програма та збірник матеріалів.

Зважаючи на високий науковий та організаційний рівень міжнародної науково-практичної конференції „Методика на-

вчання природничих дисциплін у середній та вищій школі” (XXI Каришинські читання), учасники наголосили на доцільності традиційного проведення наукового зібрання, який надає можливість презентувати свої доробки та новаторські ідеї, що можуть привернути увагу широкого кола фахівців природничих наук та стати предметом дискусії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXI КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ) (м. Полтава, 29-30 травня 2014 р.) / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава, 2014. – 308 с.

Марина Гринева, Галина Сорокіна
Естественные дисциплины в реалиях современного образования

В статье раскрыта важность научных материалов участников международной научно-практической конференции «Методика обучения естественных дисциплин в средней и высшей школах» (XXI Карышинские чтения) для реформирования украинского образования на современном этапе, в частности, связанных с теоретическим и методическим обеспечением профессионального развития личности учителя естественных дисциплин.

Отмечено на вневременной ценности теоретического и практического вклада выдающегося ученого А.П. Карышина в решение проблем эффективной подготовки учителя-естественника, наследие которого нуждается в систематическом междисциплинарном изучении.

Ключевые слова: научные собрания, научно-практическая конференция, средняя и высшая школы, методика обучения естественных дисциплин, профессиональное развитие личности учителя.

Marina Grineva, Galina Sorokina
Natural subjects in realias of modern education

In the article, importance of scientific materials is exposed of international science and practical conference "Method of teaching natural subjects at middle and higher school" (The XXI Caryshin readings) participants for reformation of Ukrainian education on a modern stage. In particular, it is related to the theoretical and methodological providing of professional natural disciplines' teacher personality development.

The timeless value is marked of theoretical and practical contribution of the prominent scientist A.P. Caryshin into the decision of problems of effective preparation of a teacher-natural scientist. His inheritance needs the systematic cross-disciplinary study.

Key words: scientific collections, science and practical conference, secondary and higher schools, method of teaching natural disciplines, professional development of a teacher personality.

Від редакції

ТРАДИЦІЇ,

започатковані освітянами

Колеги-полтавці!

Низький уклін Вам за титанічну роботу, яку ви здійснюєте для педагогічної спільноти! Ваша праця – приклад неперервного зв'язку минулого і майбутнього.

Неможливо уявити, що ніхто не організує такі заходи, не переконую, не доводить позачасову цінність спадщини великих педагогів, необхідність продовжувати її вивчення.

Боронячи пам'ять про тих, хто відійшов у вічність, ви нам нагадуєте про тих, хто поруч.

Тож хай нашому педагогічному роду не буде перерв!